

Рівненський державний гуманітарний університет
Наукова бібліотека
Кафедра бібліотекознавства і бібліографії
Кафедра культурології



***БІБЛІОТЕКА ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО
ЗАКЛАДУ В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ
ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ:
ДОСВІД ТА ПЕРСПЕКТИВИ***

*Збірник матеріалів науково-практичної
конференції, присвяченої 65-річчю заснування
Наукової бібліотеки РДГУ 28 серпня 2009 р.*



Рівне-2009

УДК 027.7(477)
ББК 78.34(4Укр)
Б 59

Бібліотека вищого навчального закладу в умовах реформування вищої освіти України: досвід та перспективи [Текст]: зб. матеріалів наук.-практ. конф., присвяченої 65-річчю заснування Наукової бібліотеки РДГУ, 28 серп. 2009 р. / за ред.: С.Н. Грипич, Г.П. Семенюк. – Рівне: РДГУ, 2009. – 96 с.

Відповідальний за випуск:

Грипич С.Н. –
директор Наукової бібліотеки РДГУ

Рецензенти:

Кметь В.Ф. –
директор Наукової бібліотеки Львівського
Національного університету ім. І.Франка, голова
методичного об'єднання бібліотек ВНЗ Західного
регіону України, кандидат історичних наук, доцент

Жук В.М. –
зав. кафедри бібліотекознавства і бібліографії
Рівненського державного гуманітарного
університету, кандидат педагогічних наук, доцент

Збірник складений на основі матеріалів науково-практичної конференції, присвяченої 65-річчю заснування Наукової бібліотеки РДГУ. До нього увійшли тексти доповідей, в яких висвітлено різноаспектну діяльність університетської бібліотеки на сучасному етапі та окреслені перспективи на майбутнє.

Затверджено до друку науково-методичною радою РДГУ,
протокол № 4 від 21 травня 2009 р.

*Наукова бібліотека РДГУ
м. Рівне, вул. Остафова, 31*



УДК: 025.2+025.7/9

В.Г. ПІЗЮТА

завідуюча відділом комплектування та обліку фондів Наукової бібліотеки Рівненського державного гуманітарного університету

СПЕЦИФІКА ОБЛІКУ ТА ЗБЕРЕЖЕННЯ ФОНДІВ БІБЛІОТЕКИ ВНЗ: ДОСВІД, ПРОБЛЕМИ. (З ДОСВІДУ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ РДГУ)

Резюме. У статті розкривається питання специфіки обліку та збереження фондів бібліотеки РДГУ.

Ключові слова: фонд, облік, перевірка фондів, рідкісна і цінна книга, збереження.

Фонди бібліотеки сьогодні є не лише найціннішим історичним, культурним та інтелектуальним надбанням народу, чинником його суспільного прогресу, але й однією зі складових загальнодоступного інформаційного ресурсу держави. Збереження для прийдешніх поколінь у вигляді оригіналу цієї безцінної інформації та її електронних копій стало глобальним завданням, яке розв'язують усі цивілізовані країни.

Важливість і загальнокультурна й наукова цінність бібліотеки визначається чисельністю її фондів. Фонд наукової бібліотеки РДГУ нині нараховує більше, ніж півмільйона видань (станом на 1.01.09 517520 прим.): від творів ХІХ ст. до найновіших публікацій. Його склад, структура відповідають профілю університету та комплексу інформаційних потреб наших користувачів.

Надзвичайно цінною частиною фонду наукової бібліотеки РДГУ є близько 1000 примірників книг та журналів, виданих у ХІХ столітті. Вся інформація про ці документи зібрана в бібліографічному покажчику “Каталог рідкісних видань бібліотеки РДГУ, виданих з 1814 по 1944 рр.”, який був підготовлений нашою бібліотекою.

Регулярно надходять до бібліотеки книги та брошури науковців університету, які видаються в РДГУ та за його межами.

Цінною інформативною частиною фондів нашої бібліотеки є багаторічні комплекти фахових періодичних видань. На сьогодні фонд періодики нараховує 42011 примірників журналів та 468 комплектів газет.

Збереження книжкових фондів бібліотеки в першу чергу залежить від правильного обліку документів, що надходять до бібліотеки або вибувають з неї. У своїй роботі наукова бібліотека РДГУ ставить наступні вимоги до обліку:

- повнота та достовірність облікової інформації;
- документальне оформлення кожного надходження і вибуття з фонду;
- своєчасність та оперативність реєстрації надходжень і вилучень з фонду.

Документи надходять у фонд нашої бібліотеки шляхом придбання від видавництв та книготоргівельних організацій, отримання у дарунок від авторів та громадських і благодійних фондів, одержання від користувачів замість загублених, передплати періодичних видань, а також надходження літератури від інших бібліотек в порядку документообміну. Усі ці документи обліковуються сумарно та індивідуально у передбачених для цього документах (інвентарна книга, книга сумарного обліку), а також ведеться сумарний та індивідуальний облік в електронному варіанті.

Крім загальнобібліотечного індивідуального та сумарного обліку, наукова бібліотека РДГУ університету веде окремо індивідуальний та сумарний облік документів всіх структурних підрозділів бібліотеки (абонементів, читальних залів, ІБВ). Специфікою бібліотек ВНЗ є те, що вони також формують фонди кафедральних бібліотек і відповідно здійснюють їх облік. В науковій бібліотеці РДГУ є 17 таких кафедральних бібліотек.

З кафедральними бібліотеками укладається договір про те, що бібліотека виділяє документи для обслуговування професорсько-викладацького складу кафедри та студентського складу, надає методичну допомогу кафедральній бібліотеці і здійснює контроль за станом її роботи.

Кафедра факультету несе матеріальну відповідальність за отриманий із бібліотеки книжковий фонд, організовує його зберігання, забезпечує використання книжкового фонду в навчальній і науково-дослідній роботі співробітників кафедри і студентів, веде облік роботи і повідомляє результати обліку щоквартально в наукову бібліотеку РДГУ. Відповідальність за зберігання фонду покладається на завкафедрою та матеріально-відповідальну особу, виділену кафедрою.

Свою специфіку має і облік електронних видань. Зокрема, це стосується тих електронних носіїв, які містять у собі інформацію багатьох підручників з різних дисциплін (на облік береться 1 назва і 1 примірник). Для розкриття змісту цих CD-дисків було зроблено

аналітичний опис цих підручників і обліковано їх кількість в сумарній книзі (через косу лінію).

Ще однією особливістю обліку фонду бібліотек ВНЗ є безінвентарний облік багатопримірникової літератури. Бібліотека нашого університету використовує такий облік з 1977 року. Це дозволяє максимально економити час при обліку і обробці документів.

Ведеться “Журнал реєстрації багатопримірникової літератури по безінвентарному обліку” та картотека безінвентарного обліку. Досвід роботи допоміг нам у створенні додаткової картки до цієї картотеки, з якої видно рух документу по всіх структурних підрозділах бібліотеки.

З метою збереження фондів бібліотеки у нас створений “Перспективний план перевірки книжкових фондів відділів бібліотеки та кафедральних бібліотек”, виконання якого ми дотримуємось. Основними завданнями перевірки є також виявлення недоліків у організації обліку бібліотечних фондів, встановлення заборгованості, забезпечення належного порядку в розміщенні фонду, виявлення документів, що потребують ремонту та списання як таких, що втратили наукову та виробничу цінність, непрофільні та непридатні для користування (зношені). Перевірка фондів бібліотеки завершується складанням актів з додаванням списку відсутніх документів та фактури на літературу, яка відшкодовує втрачене. Суперечності, які існують в державних документах, створюють певні труднощі в обліку (наприклад, періодичність проведення інвентаризації бібліотечних фондів).

З метою покращення зберігання книжкових фондів наукова бібліотека РДГУ упродовж 2007-2009 рр. провела роботу з виявлення у своїх фондах не тільки видань XIX ст., але й сучасної цінної книги. Було переглянуто майже 100 тисяч видань безпосередньо у книгосховищах. Виявлення та відбір до фонду рідкісної і цінної літератури здійснювалися на основі розробленої та затвердженої рішенням науково-методичної ради “Інструкції про формування фонду рідкісних і цінних видань наукової бібліотеки РДГУ”, яка в свою чергу була розроблена на основі “Інструкції про порядок відбору рукописних книг, рідкісних і цінних видань з бібліотечних фондів до Державного реєстру національного культурного надбання”. У результаті цієї роботи було виявлено та відібрано близько 3 тисяч рідкісних та цінних документів XIX ст. та сучасності. Ці книги та журнали опрацьовані для картотеки рідкісних і цінних видань, проштамповані спеціальним штампом і взяті на сумарний облік, що сприятиме їх кращому збереженню.

Взагалі, документи на паперових носіях є важливою частиною документальних ресурсів бібліотек, і хоча сьогодні відбувається процес стрімкого переходу суспільства на створення електронних

ресурсів, поки що обсяг паперових документів, і їхній науковий обіг залишаються на високому рівні. Все це вимагає особливої уваги до питань збереження книжкових фондів, пошуків нових технологій, принципів та заходів, які враховують світовий досвід із цієї проблеми. Зокрема, в умовах інформаційного суспільства та застосування в бібліотечній діяльності новітніх інформаційних технологій, виникає питання про необхідність створення електронних копій для традиційних документів (не порушуючи при цьому “Закону про авторське право і суміжні права”), що може значно розширити доступ до них.

ЛІТЕРАТУРА

1. Інструкція з обліку документів, що знаходяться в бібліотечних фондах.- [www: / profu nplu. org /official](http://www.profu.nplu.org/official).
2. Вергунов, В. Проблеми збереження фондів наукових бібліотек / В. Вергунов // Бібліотечний вісник.- 2007.- №1.- С.25-31.
3. Король, В. Інвентаризація бібліотечних фондів: (додаток) / В.Король // Бібліотечна планета.- 2008.- №4.- С.1-4.
4. Пенський, К. Облік бібліотечних фондів / К.Пенський // Бюджетна бухгалтерія.- 2007.- 21 трав.(№19).- С.22-23.
5. Розколупа, Н. До проблеми обліку бібліотечних фондів / Н.Рзколупа // Бібліотечна планета.- 2006.- №2.- С.11-13.

З М І С Т

Грипич С.Н.

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА РДГУ В УМОВАХ
РЕФОРМУВАННЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ:
ДОСВІД ТА ПЕРСПЕКТИВИ 3

Поліщук С.М.

КОНЦЕПЦІЯ КОМПЛЕКТУВАННЯ ФОНДІВ БІБЛІОТЕКИ
ВНЗ У СВІТЛІ ВИМОГ СУЧАСНОЇ ВИЩОЇ ШКОЛИ 21

Пізюта В.Г.

СПЕЦИФІКА ОБЛІКУ ТА ЗБЕРЕЖЕННЯ
ФОНДІВ БІБЛІОТЕКИ ВНЗ: ДОСВІД, ПРОБЛЕМИ.
(З ДОСВІДУ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ РДГУ) 29

Коломієць Н.Б.

ОРГАНІЗАЦІЯ І ТЕХНОЛОГІЯ РЕТРОСПЕКТИВНОЇ
КОНВЕРСІЇ КАРТКОВИХ КАТАЛОГІВ В ЕЛЕКТРОННІ 33

Ковальчук Л.В.

ІНФОРМАЦІЙНЕ ОБСЛУГОВУВАННЯ – ВАЖЛИВА
СКЛАДОВА ДІЯЛЬНОСТІ БІБЛІОТЕКИ ВНЗ 37

Трачук Л.Ф.

ФОРМИ БІБЛІОГРАФІЧНОГО ІНФОРМУВАННЯ
В ЕЛЕКТРОННОМУ СЕРЕДОВИЩІ 44

Остапчук Ю.А.

КРАЄЗНАВЧІ КАТАЛОГИ І КАРТОТЕКИ –
ВАЖЛИВА ІНФОРМАЦІЙНА СКЛАДОВА
ДОВІДКОВО-БІБЛІОГРАФІЧНОГО АПАРАТУ
БІБЛІОТЕК ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ 53

Панай О.В.

РОЗРОБКА МЕРЕЖЕВИХ ДОДАТКІВ 62

Романуха З.В.

ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОГО БІБЛІОТЕЧНОГО
ОБСЛУГОВУВАННЯ В БІБЛІОТЕКАХ ВИЩИХ
НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ 67

Семенюк Г.П.
НАУКОВО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯК ОДИН
ІЗ ЧИННИКІВ УДОСКОНАЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ
НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ РІВНЕНСЬКОГО
ДЕРЖАВНОГО ГУМАНІТАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ 71

Лавренюк Т.С.
БІБЛІОТЕКА ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ
ЯК КУЛЬТУРНИЙ ТА НАУКОВИЙ ОСЕРЕДОК 77

Зінчук С.М.
КНИГА І ЧИТАННЯ ЯК ЗАСОБИ
НАВЧАЛЬНО-ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
СТУДЕНТІВ РІВНЕНСЬКОГО
ДЕРЖАВНОГО ГУМАНІТАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ 82

Граб О.В.
НАУКОВА БІБЛІОТЕКА РДГУ У СИСТЕМІ
ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ
СПЕЦІАЛЬНОСТІ „КУЛЬТУРОЛОГІЯ” 87

Наукова бібліотека
Рівненського державного гуманітарного університету

Технічний редактор та коректор
Інна Попик

Комп'ютерна верстка
*Інни Попик,
Олексія Поліщука*

Дизайн
*Олексія Поліщука,
Дмитра Мосурця*

*Редакційно-видавничий відділ
Рівненського державного гуманітарного університету
33028, м. Рівне, вул. С. Бандери, 12*